

VALSTYBINĖ ENERGETIKOS REGULIAVIMO TARYBA

Biudžetinė įstaiga, Verkių g. 25C-1, LT-08223 Vilnius, tel. (8 5) 213 5166, faks. (8 5) 213 5270, el. p. info@vert.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188706554

Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui

Nr.

Į 2023-11-17 Nr. S-2023-5138

DĖL REKOMENDACIJOS ĮGYVENDINIMO

Valstybinė energetikos reguliavimo taryba (toliau – Taryba) 2023 m. lapkričio 17 d. gavo Lietuvos Respublikos Seimo Audito komiteto (toliau – Audito komitetas) raštą Nr. S-2023-5138 su 2023 m. lapkričio 15 d. posėdžio protokolu Nr. 141-P-32 (reg. Nr. (R1-16264); toliau – Protokolas), kurio 3 punktu Audito komitetas pateikė rekomendaciją Tarybai suderinti su AB „Energijos skirstymo operatorius“ (toliau – ESO) šios bendrovės investicijų gražos viršijimo dydžio (156,4 mln. Eur) gražinimo vartotojams grafiką, numatant kaip galima trumpesnius terminus, ir apie priimtą / numatomą priimti sprendimą bei atliktus / numatomus atlikti veiksmus šiuo klausimu informuoti Audito komitetą.

Taryba, atsižvelgdama į Audito komiteto pateiktas rekomendaciją, teikia aktualią informaciją apie šios rekomendacijos įgyvendinimą.

Taryba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 8 straipsnio 11 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 9 straipsnio 3 dalies 4 punktu, 67 straipsnio 2 dalimi, parengė bei 2023 m. gruodžio 8 dieną raštu Nr. R2-(E)-8912 pateikė viešajai konsultacijai Tarybos nustatyto ESO investicijų gražos viršijimo dydžio gražinimo trumpesniais terminais planą ir 3 alternatyvius Elektros energijos perdavimo, skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų bei visuomeninės kainos viršutinės ribos nustatymo metodikos, patvirtintos Tarybos 2015 m. sausio 15 d. nutarimu Nr. O3-3 „Dėl Elektros energijos perdavimo, skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų bei visuomeninės kainos viršutinės ribos nustatymo metodikos patvirtinimo“ (toliau – KVR metodika), pakeitimo projektus (toliau – KVR metodikos pakeitimo projektai) su 3 investicijų gražos viršijimo dydžio gražinimo alternatyvomis priklausomai nuo taikomų skirtingų kriterijų.

Investicijų gražos viršijimo dydžio gražinimo planui ir KVR metodikos pakeitimo projektams pristatyti ir aptarti Taryba 2023 m. gruodžio 18 d. suorganizavo viešą diskusiją (toliau – Diskusija), kurios metu buvo kviečiami rinkos dalyviai, tarp jų ir vartotojų teises ginančios institucijos, susipažinti su viešosios konsultacijos medžiaga, pateikti pastabas, siūlymus bei įžvalgas dėl investicijų gražos viršijimo dydžio gražinimo alternatyvų bei gražinimo grafiko.

Įvertinusi viešos konsultacijos ir viešos diskusijos metu gautas pastabas, Taryba 2024 m. sausio 5 d. nutarimu Nr. O3E-2¹ pritarė naujam investicijų gražos viršijimo dydžio gražinimo grafikui

¹ „Dėl Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2023 m. spalio 17 d. nutarimo Nr. O3E-1544 „Dėl AB „Energijos skirstymo operatorius“ elektros energijos skirstymo vidutinės ir žemos įtampos tinklais paslaugų kainų viršutinių ribų 2024 metais koregavimo“ pakeitimo“.

ir 2024 m. sausio 5 d. nutarimu Nr. O3E-3² patvirtino KVR metodikos pakeitimo projektą. Šiais nutarimais numatyta, kad:

1) KVR metodikoje maksimalus perviršių gražinimo laikotarpis sumažintas iki dviejų reguliavimo periodų (vietoje buvusių trijų). KVR metodikoje apibrėžti kriterijai, vertintini nustatant investicijų gražos viršijimo dydžio išdėstymo laikotarpį. Vertintini tokie kriterijai kaip:

- 10 metų Įmonės investicijų plane numatytų investicijų įgyvendinimo užtikrinimas;
- Didžiausios naudos per mažiausius reguliuojamų paslaugų kaštus vartotojams užtikrinimas;
- Tvaraus Įmonės įsiskolinimo lygio, apibrėžto Metodikos 14 punkte išlaikymas;
- Įmonės teikiamų paslaugų patikimumo užtikrinimas;
- Įmonės teikiamų paslaugų kokybės užtikrinimas.

2) Išlaikant ESO 10 metų investicijų plane numatytas investavimo apimtis ir tvarų įmonės įsiskolinimo lygį (KVR metodikoje apibrėžtas kaip $D/EBITDA=5,5$) sprendžiamas ir papildomų lėšų investicijoms atlikti poreikis (reguliavimo laikotarpiu numatomas 96-97 mln. Eur papildomos dedamosios poreikis investicijoms atlikti).

3) Investicijų gražos viršijimo dydžio (156,4 mln. Eur) gražinimo grafikas sudarytas iki 2031 m., pradedant lėšas didesne apimtimi gražinti nuo 2024 m. balandžio 1 d. Privatiems vartotojams numatyta gražinti per 2,25 metų iki 2026 m. birželio 30 d., o komerciniams vartotojams per 7,75 metų iki 2031 m. gruodžio 31 d. Grafikas sudarytas siekiant išlaikyti ESO tvaraus skolinimosi lygį bei užtikrinti 10 metų investicijų plano įgyvendinimą, taip pat užtikrinti paslaugų kokybę.

4) Pirmaisiais 3 metais numatomas didesnis sumų gražinimo intensyvumas, t. y. 2024–2026 m. vartotojams būtų gražinta 67,7 mln. Eur, iš jų 57,1 mln. EUR buitiniams vartotojams, 10,6 mln. Eur nebuitiniams vartotojams. Toliau lentelėje pateikiamas naujas Investicijų gražos viršijimo gražinimo planas:

Metai	Gražinimas buitiniams vartotojams (mln. Eur)	Gražinimas nebuitiniams vartotojams (mln. Eur)	Gražinimas iš viso (mln. Eur)
2024* I-IV ketv.	19,3	0,8	20,2
2025	18,9	0,8	19,7
2026	18,9	9,0	27,9
2027	0,0	18,0	18,0
2028	0,0	18,0	18,0
2029	0,0	18,0	18,0
2030	0,0	18,0	18,0
2031	0,0	18,0	18,0
Iš viso:	57,1	100,6	157,7

* Įskaičiuojamas ir gražinimas, numatytas Tarybos 2023 m. spalio 17 d. nutarime Nr. O3E-1544 „Dėl AB „Energijos skirstymo operatorius“ elektros energijos skirstymo vidutinės ir žemos įtampos tinklais paslaugų kainų viršutinių ribų 2024 metams koregavimo“.

² „Dėl Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2015 m. sausio 15 d. nutarimo Nr. O3-3 „Dėl Elektros energijos perdavimo, skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų bei visuomeninės kainos viršutinės ribos nustatymo metodikos patvirtinimo“ pakeitimo“.

Taryba pabrėžia, kad:

1. Sprendimas, kai vertinamas abiejų kriterijų (ESO 10 metų investicijų plano įgyvendinimo ir tvaraus įsiskolinimo užtikrinimas išlaikant $D/EBITDA=5,5$) taikymas ir pasirinktas Investicijų grąžos viršijimo grąžinimo planas, užtikrina ilgalaikių vartotojų interesų užtikrinimą ir tvarų operatoriaus finansinį pajėgumą reguliuojamai veiklai vykdyti, kas atitinkamai turi leisti užtikrinti vartotojams teikiamų paslaugų (nenutrūkstamo elektros persiuntimo, prijungimo prie elektros tinklų ir kt.) kokybę ir patikimumą, svarbių infrastruktūros atnaujinimo, modernizavimo projektų įgyvendinimą.

2. Sprendimai trumpinti (arba ankstinti) labiau, nei numatyta nutarime, grąžinimo terminą ir mažinti (arba atsisakyti) dedamosios, skirtos blogos būklės elektros tinkle infrastruktūros atnaujinimui ir rekonstravimui, tinklo valdymo ir apskaitos sistemų modernizavimui, padarytų nepataisomą žalą tiek buitiniams vartotojams, tiek verslui – dėl prastos tinklų būklės operatorius negalėtų užtikrinti patikimo elektros energijos persiuntimo.

3. Sprendimai, kurie ignoruotų tvarų $D/EBITDA$ lygį, sudarytų situaciją, kai dėl blogėjančių operatoriaus skolinimosi reitingų augtų esamų ir būsimų paskolų palūkanų sąnaudos. Tokio sprendimo pasekmė būtų nuolat nutrūkstantis ir ilgai neatkuriamas elektros energijos tiekimas, ant vartotojų pečių gultų papildomos išaugusių palūkanų sąnaudos.

4. Sprendimas, kai vertinamas abiejų kriterijų (ESO 10 metų investicijų plano įgyvendinimo ir tvaraus įsiskolinimo užtikrinimas išlaikant $D/EBITDA=5,5$) taikymas ir pasirinktas Investicijų grąžos viršijimo grąžinimo planas eliminuoja galimą neigiamą poveikį Lietuvos kapitalo rinkai, investuotojų lūkesčiams bei sėkmingam investicijų pritraukimui į Lietuvos bendroves ateityje, atitinkamai išlaikant subalansuotą reguliavimo tęstinumą.

5. Nutarimu įtvirtintas permokos grąžinimo pirmumo buitiniams vartotojams nustatymas užtikrina buitinių vartotojų teisinę apsaugą – svarbų energetikos sektoriaus valstybinio reguliavimo prioritetą, prisideda įgyvendinant pozityvų ir visuomeniškai svarbų energetikos sektoriaus valstybinio reguliavimo tikslą.

Tarybos viešojo posėdžio medžiaga yra viešai paskelbta Tarybos interneto puslapyje: https://www.regula.lt/SiteAssets/posedziai/2024-01-04/eso_pazyma.pdf

Tarybos pirmininkas

Renatas Pocius